

Handläggare
Leila Massih
Telefon: 08-508 09 306**Till**
Norrmalms stadsdelsnämnd
2015-08-27

Detaljplan för Flygmaskinen 2 i stadsdelen Vasastaden - remiss från stadsbyggnadskontoret

Förvaltningens förslag till beslut

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Johanna Engman
stadsdelsdirektörBritt Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har bjudit in till samråd om förslag till detaljplan för fastigheteten Flygmaskinen 2 belägen på Upplandsgatan 100. Syftet med planen är att utöka Rödabergsskolan verksamhet samt att möjliggöra en större skolgård med godkända bullervärden. Inom planen ryms även en fullstor idrottshall.

Förvaltningen är positiv till den föreslagna plan som bland annat innebär en bättre och bullerskyddad utemiljö för barnen. Hållbarhet bör genomsyra planering och anläggande av skolgården eftersom den kommer att användas intensivt, både inom och utanför skoltid. Eftersom förslaget innebär att den totala lekytan trots allt minskar, ställer det höga krav på utformningen av skolgården. Förvaltningen anser att föreslagna detaljplan tydligare ska ange hur de gröna värdena som tas bort inom planområdet ska kompenseras.

Enligt förvaltningen är det viktigt att fortsatt planering och genomförande sker i samråd med elever, föräldrar och personal i befintlig skola och förskola. Enligt förvaltningen borde genomförandebeskrivningen kompletteras med en redogörelse för hur befintlig skol- och förskoleverksamhet ska fungera under byggtiden. Förvaltningen vill betona vikten av att de befintliga förskoleplatserna ska finnas kvar även efter ombyggnationen.

Bakgrund

Stadsbyggnadskontoret har bjudit in till samråd om förslag till detaljplan för fastigheten Flygmaskinen 2 belägen på Upplandsgatan 100 inom stadsdelen Vasastaden. Eventuella synpunkter på detaljplanen ska ha kommit in till stadsbyggnadskontoret senast den 28 augusti 2015.

Planförslaget visas under tiden den 29 juni till den 28 augusti 2015 i Fyrkanten i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4 samt på stadsbyggnadskontorets hemsida www.stockholm.se/detaljplaner. Samrådsmöte hålls den 18 augusti 2015 i Fyrkanten i Tekniska Nämndhuset.

Ärendet

Syftet med planen är att utöka befintlig skolverksamhet (Rödabergsskolan) samt att möjliggöra en skolgård med godkända bullervärden. Inom planen ryms även en fullstor idrottshall, vilken är integrerad i den nya skolbyggnaden.

Planområdet.

Befintliga förhållanden

Planområdet är beläget på Upplandsgatan 100 och är cirka 21 200 kvm stort. Planförslaget berör fastigheterna Flygmaskinen 2 och 3 samt Vasastaden 1:112, 1:118. Ägare till samtliga fastigheter är Stockholms stad. Fastigheterna Flygmaskinen 2 och 3 innehas med tomträtt, tomträttsinnehavare är Skolfastigheter i Stockholm (SISAB). Fortum Distribution AB innehar Vasastaden 1:112 med

tomträtt. Parkmarken runt fastigheten förvaltas av Norrmalms stadsdelsförvaltning.

Befintlig bebyggelse

Rödabergsskolan är ritad av Paul Hedqvist och uppfördes år 1953 som kommunal flickskola. Under senare hälften av 1960-talet kontoriserades skolan successivt för att användas till administrativa lokaler åt Stockholms skolförvaltning. Det ökande elevunderlaget under 1980-talet har inneburit att byggnaden åter tagits i bruk som skola för låg- och mellanstadium. När skolan byggdes saknades lokaler för textil-, trä- och metallslöjd och gymnastik. Genom ombyggnader och uppförande av kompletterande byggnader, år 1977 och 1994, har fackämnes- och förskolelokaler tillkommit.

Befintlig skola och förskola

Idag finns på Rödabergsskolan både svensk- och engelsktalande elever och personal. Skolan har 660 elever i klasserna F – 9. Skolan drivs i kommunal regi. I Sankt Eriksparken mot Upplandsgatan finns även en fristående förskola med ca 60 platser.

Kulturmiljö

Fastigheten Flygmaskinen 2 är markerad med grönt på Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringskarta. Det betyder att bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. De två senare uppförda komplementbyggnaderna har inte ännu inventerats eller klassificerats av Stadsmuseet. Kvarteret Flygmaskinen 2 ligger precis utanför värdekärnan Rödabergen men inom Riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Rödabergen hör till de främsta bostadsmiljöer som skapats i innerstaden. Områdets stadsplanestruktur med vinklade gator, oregelbundna kvarter och öppna gårdssystem är, liksom den klassicistiskt utformade arkitekturen, mycket välbevarad.

Vegetation, naturvärden och rekreation

Rödabergsskolan ligger i Sankt Eriksparken, som är kraftigt bullerstörd och till stor del helt norrvänd. Stora delar av parken används idag som skolgård och flera gräsytor saknar gräs på grund av det stora slitaget. Parken har också många stora träd som gör att ljus inte kan komma ner till marken, vilket också påverkar markvegetationen.

Sankt Eriksparken är uppbyggd med utfyllning av sopor och jord, jordlagren bedöms vara relativt tunna. Tunna jordlager samt markkompaktering kan förklara trädens något nedsatta vitalitet.

Området runt Sankt Eriksparken har sedan 1990-talet varit hårt drabbat av almsjukan och ett hundratal almar har fällts på grund av sjukdomen och i Sankt Eriksparken har drygt 30 almar fällts fram till i år. Av de totalt 40 inventerade träden inom planområdet är 34 almar. Enligt genomförd trädinventering torde parkens kvarvarande almar bli smittade av almsjukan inom en snar framtid. Almarna har därför fått ett lågt bevarandevärde. Enligt plankartan föreslås fyra träd bevaras och skyddas med skyddsbestämmelser i plan. Planområdet ingår inte i någon spridningskorridor och inga känsliga biotoper finns bland parkens växtlighet.

Rödabergsskolan vid Sankt Eriksgatan mot nordväst. Hårt slitage och skuggning gör att marken i stor utsträckning saknar växtlighet.

Sankt Eriksparken är viktig genom att dess bergsklack utgör en landskaplig gräns mot Norra Stationsområdet. I parken finns en mångfald av synliga bergsformationer i olika grad av bevarandevärde. Den vid Dannemoragatan dramatiska bergsskärningen leder vidare in under Kvarteren Vingen och Motorn, där blir mötet mellan den kulturhistorisk formade naturmiljön, berget och byggnadskvarteren mycket tydliga, vilket bör bevaras som en förutsättning i det fortsatta planarbetet. Mot Norra Stationsgatan, i parkens västra del, är berget helt och har även här sin högsta punkt vid Rödabergsskolans kortsida. Vid Sankt Eriksgatan upplevs berget skadat och visar tydliga spår efter sprängning och bearbetning som troligtvis uppkom vid tiden för byggandet av Sankt Eriksgatans möte med Norra Stationsgatan.

Naturvårdsverket anger att man i rekreationsområden i tätort ska efterstäva högst 55 dBA ekvivalent bullernivå från väg- och järnväg. Grönområdena kring Rödabergsskolan är i dagsläget

utsatta för trafikbuller från Sankt Eriksgatan och Norra Stationsgatan med ekvivalenta ljudtrycksnivåerna kring 55-65 dBA. I utkanten av parken och över kringliggande trottoarer ligger ljudtrycksnivån runt 65-70 dBA. Grönområdena kring Rödabergsskolan är således enligt naturvårdsverkets definition inte lämpliga för rekreation i sin nuvarande utformning. Förutom att parken används frekvent av Rödabergsskolans elever under raster, finns en hundrastgård och ett utegym mot Norra Stationsgatan.

Planförslag

Skolfastigheter i Stockholm, SISAB, har ansökt om planändring för Rödabergsskolan. Elevprognoser visar att efterfrågan i stadsdelen kommer att öka med cirka 820 elever, då är inte Hagastadens behov inräknat. Hagastaden beräknas stå klart år 2025 och beräknas generera omkring 1 500 elever. Genom att utöka kapaciteten på Rödabergsskolan kommer skolan kunna ta en del av behovet inom stadsdelen, men även ta emot elever från Hagastaden. Även andra skolor i stadsdelsområdet planerar att utöka sina kapaciteter rörande elevplatser.

Situationsplan med föreslagen tillbyggnad av Rödabergsskolan. A: befintlig skolbyggnad, B och C: tillkommande skolbyggnader, D: befintlig förskola, E: ny inlastning.

Ombyggnation och tillkommande byggnad

Planförslaget innebär att elevantalet i Rödabergsskolan ökar med cirka 60 procent, från 660 till sammanlagt cirka 1 040 elever. Detta innebär att befintlig skolbyggnad byggs om interiört och

kompletteras med en tillbyggnad för att kunna tillgodose det ökade lokalbehovet. Den befintliga skolbyggnaden från år 1953 länkas samman med en tillkommande skolbyggnad vilka tillsammans skapar en ny helhet kring en bullerskyddad och södervänd skolgård. En lägre befintlig tillbyggnad rivs vilket innebär att marken kan användas mer effektivt.

Sankt Eriksparken utsätts idag för ett kraftigt slitage och det finns en oönskad drift och ansvarsfördelning mellan SISAB, utbildningsnämnden och Norrmalms stadsdelsnämnd på grund av parkens användning och den lekutrustning som skolan har placerad i parken. Planförslaget redovisar en tydlighet mot dessa olika intressen, då skolan fullt ut kan utrusta sin skolgård efter sin verksamhet och medborgarna är välkomna att använda en bullerfri och väl utformad skolgård, i parkmiljö, efter skolans öppettider.

Stadsplanemönstret vad det gäller skoltillbyggnaden knyts an till Rödabergsområdets idéer kring öppna gårdar och oregelbundna och efter terrängen anpassade bebyggelsemönster samt fasadmateriäl, uttryck och byggnadshöjder.

Park och skolgård

Rödabergsskolans yta för skolgård utökas och får en uppdelning i tre olika gårdar, den övre gården, den mellersta gården och den nedre gården. Den sammanlagda ytan blir cirka 5650 kvm och skolan har beskrivit att cirka 400 elever ska vara på gården samtidigt vilket ger en yta av 14,1 kvm per elev. Om alla skolans elever är på gården samtidigt blir ytan per elev 5,4 kvm. Genom tillbyggnadens placering uppnår skolgården godkända bullernivåer.

Den övre gården är skolans befintliga gård och får en tydlig struktur med klassisk lekutrustning på gården. Här finns ytor för bollspel, större lekredskap samt sittytor i grupp. Ytan har också en viktig entré från Upplandsgatan.

Den mellersta gården är den minsta av de tre delarna och binder samman den övre klassiska skolgården med den nedre skolgården. Stora höjdskillnader ska tas upp här och det sker genom trappningar som också fortsätter in på förskolans gård för att få en övergripande struktur. Gårdens trappningar skapar möjlighet till parkourlek och häng. Terrasseringarna görs breda och relativt öppna för att det inte ska uppstå mörka vrår. Här finns även en entré till den nya delen av skolan.

Den nedre gården är idag allmän park, men kommer i och med förslaget att planläggas som kvartersmark som inte får bebyggas och på så sätt bli skolgård i juridisk mening. Denna del av skolgården kommer även i fortsättningen att nyttjas både som park och skolgård vilket ska gestaltas genom ett ge skolgården ett parklikt uttryck, materialvalet ska hålls i neutrala och jordiga färger. Exempel på material att använda är stensmjöl, sand, bark, smågatsten samt trä. Murar som tar upp höjdskillnader förslås utföras i platsgjuten betong som på ett fint sätt kan ansluta till befintligt berg i dagen. Mot Västmannagatan och den del av Sankt Eriksgatan som möter skolgården, föreslås en låg mur i granit alternativt en mur som får täckas av klätterväxter. Den låga muren ger en tydlig gräns för eleverna var skolområdet startar och allmänheten ges en välkomnad entré, som signalerar park och inte privatiserad skolgårdsyta. Lekutrustning och murar får uppföras inom den del av skolområdet som vetter mot Västmannagatan och Upplandsgatan. Planen ska förhålla sig tillåtande inför begreppet, lekutrustning. Kravet att skolgården ska förhålla sig välkomnande för en utomstående ska dock alltid uppfyllas. Murar kan uppföras till en höjd av en meter.

Gator och trafik

Angöring och transporter utgår från befintliga gatorna kring planområdet. Inlastning till befintlig skola och skolkök sker idag vid Upplandsgatan. Denna befintliga inlastning innebär backning med lastbil vilket inte är att föredra. Inlastning till skolköket löses i planförslaget fortsättningsvis från Dannemoragatan via hiss, åtgärden tar bort all backrörelse från området söder om Rödabergsskolan och placerar målpunkten för skolans transportbilar i ett läge mycket närmare Norra Stationsgatan. Bostadsområdet söder om skolan avlastas därmed från all lastbilstrafik till och från skolan.

Befintliga snedparkeringsplatser och en befintlig garagebyggnad i Sankt Eriksparken mot Dannemoragatan rivs för att istället ersättas med park. Trottoar byggs på Dannemoragatans västra sida vilket ger en ökad trafiksäkerhet samt att parken öppnas upp mot Dannemoragatan och den befintliga bebyggelsen. Dannemoragatan är vid läget för det befintliga garaget endast 13 meter bred. Åtgärderna vid Dannemoragatan innebär att lika många bilparkeringsplatser som försvinner återskapas med ny kantstensparkering. Inlastningen till den nya skolbyggnaden, hus C, sker från Sankt Eriksgatan och innebär ej någon tillkommande backrörelse.

Parkering för bil och cykel anordnas på angränsande allmänna gator. De tillkommande bilparkeringsplatser som eventuellt skulle vara aktuella är, vid behov, handikapplats på Västmannagatan eller Sankt Eriksgatan.

Tillkommande cykelparkeringsplatser placeras på gatumark genom att befintliga bilparkeringsplatser byggs om till cykelparkeringsplatser. Stockholms stads Cykelplan och Framkomlighetsstrategi visar på möjligheten att använda gatumark till parkering även för cyklar. Utökningen av skolverksamheten på platsen, i detta centrala läge, samt de topografiska förutsättningarna ger att högsta prioritet har varit att maximera skolgårdsytan och därför har cykel- och bilparkering och inlastningsytor endast delvis placerats på kvartersmark.

Konsekvenser för miljön

Enligt stadsbyggnadskontoret innebär genomförandet av planförslaget inte någon betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening. Planförslaget överensstämmer med gällande översiktsplan och den bedöms inte strida mot några andra kommunala eller nationella riktlinjer, lagar eller förordningar. Den planerade verksamheten bedöms inte medföra någon väsentlig påverkan på miljö, kulturarv eller människors hälsa.

I planarbetet har frågor avseende naturmiljö, miljö kvalitetsnormer för vatten, stadsbild, kulturhistoriskt värdefull miljö, störningar och risker samt barnkonsekvenser studerats särskilt. Nedan redogörs för några av dessa konsekvenser, se planbeskrivningen för utförligare konsekvensanalys.

Stadsbild och kulturhistoriskt värdefull miljö

Genomförandet av planförslaget innebär att Sankt Eriksgatan får ett traditionellt stenstadsgaturum och en förlängning av befintlig trädallé. Norra Stationsgatan behåller sitt möte med den norra delen av Sankt Eriksparken, med den nya tillbyggnaden synlig bredvid den befintliga skolans gavelmotiv i väster. Upplandsgatan och Västmannagatan har, efter trädåterplantering, i stort ett likartat möte med parken. Dannemoragatan blir tryggare med trottoarer på båda sidor av gatan och en parkmiljö skapas istället för garagebyggnaden. En hiss och inlastningsbyggnad tillkommer.

Anpassningar som i planarbetet gjorts till de befintliga förutsättningarna på plats, är att stadsplanemönstret har knutits an till bland annat Rödabergsområdets idéer kring öppna gårdar,

oregelbundna och efter terrängen anpassade bebyggelsemönster, fasadmaterial, uttryck och byggnadshöjder.

Störningar och risker

Planförslaget innebär att skolgården uppnår godkända ljudnivåer med avseende på gällande lagkrav och Boverkets inte ännu antagna förslag på ökade krav på ljudnivåer.

Framtagna solstudier visar att skolgården får goda solförhållanden med mycket liten skuggning. Den för, främst de yngre, eleverna önskvärda skuggan fås av trädens lövverk. Berget ovanför och viss del av Norra Stationsgatan får en ökad skuggning. Dock får denna sida fortsatt västersol. På det hela taget innebär planförslaget liten påverkan på sol och ljusförhållandena under skoldagen.

Resultaten visar att miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid (NO₂) och partiklar, (PM₁₀), klaras i hela området för samtliga beräkningsscenarier.

Barnkonsekvenser

Enligt framtagen barnkonsekvensanalys tar planförslaget i sitt nuvarande utförande stor hänsyn till barn, eftersom skolmiljön är planerad för barn i olika åldersgrupper. Genom att anpassa förslaget ytterligare utifrån barnens perspektiv och önskemål finns goda möjligheter att skapa en bra miljö för barn och unga. Föreslagen form på huset ger en bra avgränsning mot Sankt Eriksgatan och Norra Stationsgatan. Skolgården blir således bullerskyddad från biltrafik.

För att möjliggöra ombyggnaden kommer en stor del av befintlig parkmark att tas i anspråk. Den del som inte kommer att bebyggas med den nya skolbyggnaden kommer att få ändrad markanvändning så att den i framtiden tillhör skolgården. På så vis kommer skolgårdens storlek att öka gentemot rådande detaljplan. I praktiken kommer dock gården att minska, eftersom eleverna redan idag använder parkytan som skolgård (kallas den nedre delen av skolgården). Eftersom en viss del av parkytan kommer att bebyggas med den nya skolbyggnaden kommer således den totala lekytan att minska.

Idag upplevs trafiksituationen stundtals som rörig vid skolans huvudentré och med ett ökat elevantal kommer även biltransporterna till och från skolan att bli fler, vilket bedöms kräva begränsande åtgärder för biltrafiken. Biltrafik till den befintliga förskolan vid Upplandsgatan bedöms alstra mer trafik per barn i

jämförelse med skolbarn årskurserna 1-9 vilka i större utsträckning tar sig själva till och från skolan. Trafiksituationen, olika transportvägar och om elevflödena kan fördelas bättre mellan skolans entréer, är något som bör studeras vidare under det fortsatta planarbetet. Ett förslag till lösning kan enligt barnkonsekvensanalysen vara att aktivt arbeta med beteendepåverkande åtgärder och information, samt att i samband med detta flytta den befintliga av- och påstigningszonen utanför skolan och att en mer lämplig avlämningsplats pekas ut en bit från skolan, i syfte att förbättra trafiksituationen vid skolan.

Barnkonsekvensanalysen har framförallt beaktat konsekvenserna för skolans elever.

Tidplan för detaljplanen

Samråd 2015-06-29 till 2015-08-28

Granskning 4 kv. 2015

Antagande 1-2 kv. 2016

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av parkmiljöavdelningen norra innerstaden i samråd med förskole- och fritidsavdelningen.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till den föreslagna utbyggnaden av Rödabergsskolan som innebär nya skolplatser och idrottshall inom Norrmalms stadsdelsområde, samt skapar en bättre och bullerskyddad utemiljö för barnen. Enligt förvaltningen är det bra att delar av parken planläggs som kvartersmark (skolgård) och att ansvarsfördelning mellan SISAB, utbildningsförvaltningen och Norrmalms stadsdelsförvaltning blir tydligare.

I framtiden barnkonsekvensanalys saknar förvaltningen en dialog med förskolan, som också påverkas av ombyggnationen trots att de inte direkt omfattas av planförslaget. Förvaltningen vill betona vikten av att de befintliga förskoleplatserna ska finnas kvar även efter ombyggnationen, eftersom dessa platser behövs för att täcka behovet av förskola i området. Förslaget innebär konsekvenser för de yngre barnen i förskolan då det blir en ytterligare dominans av äldre barn i området. Förvaltningen anser att det i utformandet av utemiljön även behöver tas hänsyn till förskolebarnen.

Skolgården

Förvaltningen bedömer att den nya skolgården har förutsättningar för att fungera bra och ser positivt på att lekytorna utökas och att

parkkaraktären på skolgården ska stärkas. Förvaltningen vill betona att det är viktigt att hållbarhet genomsyrar planering och anläggande av skolgården eftersom gården kommer att användas intensivt, både inom och utanför skoltid. Eftersom förslaget innebär att den totala lekytan trots allt minskar, ställer det höga krav på utformningen av skolgården. Med tanke på att skolgården delvis ska utformas med trappningar är det särskilt viktigt att ha med sig ett tillgänglighetsperspektiv i fortsatt planering.

Det är viktigt, precis som planbeskrivningen anger, att skolgården hålls öppen och kan användas av allmänheten utanför skoltid. Norrmalms stadsdelsområde är redan idag tättbebyggd och varje friyta som kan nyttjas för grönska, rekreation och lek är värdefull. Förvaltningen anser att det är positivt att förslaget innebär att det skapas plats för barn och ungdomar att vara på även under fritiden. Skolgården kommer också gynna barn och unga boende i Hagastaden och kan bli en plats där ungdomar kan sammanstråla.

Grönkompensation

Exploateringen av området medför att gröna värden försvinner och planförslaget innebär andelen parkyta per invånare inom Norrmalms stadsdelsområde minskar. I planbeskrivningen anges att återplantering av träd ska ske inom skolgården, men förvaltningen bedömer att behovet av grönkompensation är större än så. Den nya lilla parken i nuvarande kvarterat Vega anges som grönkompensation. Förvaltningen vill påpeka att denna park redan har en frodig grönska och uppvuxna träd och att det här inte är möjligt att kompensera för gröna värden som försvinner i och med planförslaget.

Förvaltningen anser att planförslaget tydligare ska ange hur de gröna värdena som tas bort inom planområdet, ska kompenseras. Enligt förvaltningen bör upprustning av den allmänna parken inom planområdet ingå i åtagandet för grönkompensation.

Trafik

Förvaltningen är positiv till att inlastning till skolköket enligt planförslaget ska ske från Dannemoragatan via hiss, istället från Upplandsgatan. Åtgärden tar bort all backrörelse från området söder om Rödabergsskolan och placerar målpunkten för skolans transportbilar i ett läge mycket närmare Norra Stationsgatan. Bostadsområdet söder om skolan avlastas från all lastbilstrafik till och från skolan. Förvaltningen håller med barnkonsekvensanalysen om att en mer lämplig avlämningsplats pekas ut en bit från skolan, i syfte att ytterligare förbättra trafiksituationen vid skolan.

Genomförande

Förvaltningen anser att det är viktigt att fortsatt planering och genomförande sker i samråd med elever, föräldrar och personal i befintlig skola och förskola. Enligt förvaltningen borde genomförandebeskrivningen (som i detta fall är en del av planbeskrivning) kompletteras med en redogörelse för hur befintlig skol- och förskoleverksamhet ska fungera under byggtiden. Om barnen och ungdomarna får gå kvar i förskolan och skolan under byggtiden ställer det höga krav på bland annat säkerhet och bullernivåer.

Bilagor

1. Samrådsbrev
2. Planbeskrivning
3. Plankarta

Följande planhandlingar finns att läsa på stadsbyggnadskontorets webbplats www.stockholm.se/detaljplaner: barnkonsekvensanalys, dagvattenutredning, kartläggning av buller, kulturhistorisk konsekvensanalys, kulturmiljöutredning, PM Gata, solljusstudier och trädinventering.